

Vysvětlíme, kdy můžete dostat invalidní důchod, jak o něj požádat, kdo a jak posoudí Váš zdravotní stav a jak se určí výše důchodu. Popíšeme také, jak se dá důchod zvýšit a jak se můžete bránit, pokud nesouhlasíte s rozhodnutím o důchodu.

Pravidla pro invalidní důchod upravuje [zákon o důchodovém pojištění](#) (zákon č. 155/1995 Sb.), řízení o důchodech [zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení](#) (zákon č. 582/1991 Sb.) a [správní řád](#) (zákon č. 500/2004 Sb.). Náležitosti posudku o invaliditě a procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanoví [vyhláška o posuzování invalidity](#) (vyhláška č. 359/2009 Sb.). Najdete je třeba na www.zakonyprolidi.cz.

Letáky ombudsmana jsou na www.ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#).

Kdy mohu dostat invalidní důchod?

Invalidní důchod můžete dostat, pokud máte **méně než 65 let**, jste **invalidní** podle zákona a současně máte dostatečnou **dobu důchodového pojištění** (doba důchodového pojištění neplatí pro pracovní úraz).

Jsem podle zákona invalidní?

Podle zákona jste **invalidní**, pokud se kvůli dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu snížila Vaše schopnost pracovat nejméně o 35 %, anebo nejste schopni studovat (v některých případech vzniku invalidity před dosažením 18 let).

Dlouhodobě nepříznivý je zdravotní stav, který omezuje Vaše tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti důležité pro Vaši práci (či studium), pokud trvá (nebo se ví, že bude trvat) déle než rok.

Poklesem pracovní schopnosti se rozumí snížení schopnosti vydělávat si práci ve srovnání s dobou před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Jsou **3 stupně invalidity** podle míry poklesu pracovní schopnosti.

invalidita prvního stupně	o 35 až 49 %
invalidita druhého stupně	o 50 až 69 %
invalidita třetího stupně	o 70 % a více

Co je doba důchodového pojištění?

Dobou pojištění jsou

- **příspěvkové doby**, tedy doby odpracované v zaměstnání a při samostatné výdělečné činnosti a doby dobrovolného pojištění, za které jste sami zaplatili pojistné,
- **náhradní doby** určené zákonem (kdy se neplatilo pojistné), například péče o dítě do 4 let věku nebo péče o člověka závislého na péči, a
- **dopočtená doba** od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku; někdy se započítá plně, jindy jen zčásti [[§ 41 odst. 5](#) zákona o důchodovém pojištění].

Kolik let pojištění potřebuji? Kdy ho musím získat?

Záleží na Vašem věku a na tom, kdy dobu důchodového pojištění získáte.

Je mi	Před vznikem invalidity potřebuji alespoň	Pokud nezískám potřebnou dobu pojištění před vznikem invalidity, potřebuji získat v kterémkoliv období po sobě jdoucích 10 let (po vzniku invalidity, i před) alespoň
méně než 20 let	1 den pojištění	2 roky pojištění
20–21 let	1 rok	2 roky
22–23 let	2 roky	2 roky
24–25 let	3 roky	3 roky
26–27 let	4 roky	4 roky
28–37 let	5 let v posledních 10 letech	5 let
38 let a více	5 let v posledních 10 letech nebo 10 let v posledních 20 letech	5 let

Kde mohu požádat o invalidní důchod a kdo o něm rozhodne?

Musíte **zajít na okresní správu sociálního zabezpečení** (v Praze na Pražskou správu sociálního zabezpečení a v Brně na Městskou správu sociálního zabezpečení) podle svého trvalého bydliště.

Tam s Vámi sepiší žádost na předepsaném formuláři.

O důchodu **rozhodne Česká správa sociálního zabezpečení**, jakmile Váš zdravotní stav posoudí lékaři okresní správy sociálního zabezpečení (v Praze PSSZ, v Brně MSSZ).

Rozhoduje o všech důchodech Česká správa sociálního zabezpečení?

Ne. O důchodech vojáků z povolání, policistů, hasičů, příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby ČR rozhodují Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti.

Kdo a jak posoudí můj zdravotní stav a invaliditu?

Invaliditu hodnotí **posudkoví lékaři**. Pokud se o důchod budete soudit, vyhodnotí invaliditu **posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí**.

Váš zdravotní stav posoudí **podle výsledků funkčních vyšetření**.

Hodnotí, jestli

- zdravotní postižení trvale ovlivňuje Vaši schopnost pracovat,
- je Váš zdravotní stav stabilizovaný (ustálený),
- jste se přizpůsobili svému zdravotnímu postižení a jak,
- můžete změnit práci – „rekvalifikovat se“ na jinou práci,

- můžete využít zachované pracovní schopnosti (při poklesu o 35 až 69 %) nebo
- můžete pracovat za zcela mimořádných podmínek (při poklesu nejméně o 70 %).

Po posouzení zdravotního stavu vždy vydají **posudek o invaliditě**.

-18 Hodnotí se invalidita u mladých lidí jinak?

Ano. Pokud Vaše invalidita třetího stupně vznikla před dosažením 18 let a nemáte potřebnou dobu pojištění (**invalidita z mládí**), bude se zkoumat **nejen Vaše schopnost pracovat, ale také studovat**.

Co musí být v posudku?

- Vaše jméno,
- jméno posudkového lékaře,
- proč se posudek dělá (účel posouzení),
- den, kdy lékař posoudil Váš stav,
- seznam podkladů, podle kterých lékař hodnotil Váš stav,
- **výsledek posouzení:**
  - jestli je Váš zdravotní stav dlouhodobě nepříznivý,
  - o kolik procent klesla Vaše schopnost pracovat a kvůli kterému zdravotnímu postižení,
  - stupeň invalidity,
  - den vzniku invalidity (změny stupně invalidity nebo zániku invalidity),
  - jestli můžete využít své zachované pracovní schopnosti nebo můžete pracovat za zcela mimořádných podmínek,
  - jak dlouho posudek platí,
- **zdůvodnění výsledku posouzení.**

Co když mám víc postižení?

Lékař určí, které z postižení nejvíce snižuje Vaši schopnost pracovat. Snižování pracovní schopnosti za jednotlivá postižení se tedy **nesčítají**, ale lékař může až o 10 % zvýšit horní hranici míry poklesu pracovní schopnosti pro „hlavní“ postižení určené [přílohou vyhlášky o posuzování invalidity](#).

Co když právní úprava nepočítá s mým postižením?

Kdyby Vaše zdravotní postižení nebylo uvedeno v [příloze vyhlášky o posuzování invalidity](#), určí se míra poklesu pracovní schopnosti **podle postižení, jehož funkční dopady jsou nejpodobnější Vašemu postižení**.

Předvolají mě k vyšetření u posudkového lékaře?

Ne vždy. Někdy může posudkový lékař Váš zdravotní stav posoudit i bez Vás podle dokumentů, tedy podle lékařských zpráv a výsledků dřívějších vyšetření. O tom, zda Vás osobně vyšetří, rozhodne posudkový lékař.

Kolik dostanu?

Důchod Vám vypočítá ČSSZ, až o něj požádáte. Vysvětlíme základní pravidla, ale důchod si podle toho nespočítáte. Na webu najdete kalkulačky k hrubému (orientačnímu) výpočtu, například [zde](#).

Invalidní důchod se skládá ze základní a procentní výměry.

základní výměra	procentní výměra
stejná pro všechny lidi a důchody – 10 % průměrné mzdy	závisí na <ul style="list-style-type: none"> délce doby pojištění příjmech před vznikem invalidity stupni invalidity
pro rok 2023 je to 4 040 Kč	alespoň 770 Kč, tedy celý důchod alespoň 4 810 Kč

Jak se vypočítá procentní výměra důchodu?

stupeň invalidity	za každý celý rok doby pojištění
1	0,5 % výpočtového základu, což je (zjednodušeně) průměrný měsíční příjem v rozhodném období snížený podle takzvaných redukčních hranic (v roce 2023 je první redukční hranice 17 743 Kč; do této výše se příjem započte plně, nad tuto částku jen zčásti)
2	0,75 %
3	1,5 %

Určí se důchod vždy podle výdělků?

Ne. Určí se jinak **v mimořádných případech** u lidí, kteří jsou „invalidní z mládí“, tedy u lidí, kteří mají alespoň 18 let, trvalý pobyt v České republice a jsou **invalidní ve třetím stupni**, pokud jejich **invalidita vznikla před dosažením 18 let** a nemají [potřebnou dobu důchodového pojištění](#).

Procentní výměra důchodu těchto lidí je **45 % výpočtového základu** spočítaného ze všeobecného vyměřovacího základu (z částek, které každý rok určí vláda). V roce 2023 je procentní výměra invalidního důchodu v mimořádných případech **10 627 Kč**, se základní výměrou je pak invalidní **důchod celkem 14 667 Kč**.

Je nejmenší důchod vždy alespoň 4 810 Kč? Může to být víc? Kdy?

Obecně platí, že procentní výměra důchodu je alespoň 770 Kč, celý důchod tedy alespoň 4 810 Kč.

Ale v mimořádných případech, tedy pokud

- invalidita vznikla před dosažením 28 let a doba od 18 let do vzniku nároku na důchod je kryta dobou pojištění nebo „nekrytá doba“ nepřesahuje rok (takzvaní **mladí invalidé**), **anebo**
- máte alespoň **15 let [příspěvkových dob](#)** (skutečně odpracovaných nebo doplacených),

se spočítá **procentní výměra důchodu podle výdělků**, a **když nedosáhne** částek uvedených níže – **podle stupně invalidity, dostanete** tuto částku:

	část ze 45 % výpočtového základu (stejný jako v otázce výše)
3	celých 45 %, v roce 2023 procentní výměra 10 627 Kč a celý důchod 14 667 Kč
2	polovina, v roce 2023 procentní výměra 5 314 Kč a celý důchod 9 354 Kč
1	třetina, v roce 2023 procentní výměra 3 543 Kč a celý důchod 7 583 Kč

Co když nesouhlasím s posudkem o invaliditě a s rozhodnutím ČSSZ?

Proti posudku o invaliditě se nemůžete samostatně bránit. **Námitkami můžete napadnout až samotné rozhodnutí o invalidním důchodu** vydané podle posudku, a to **do 30 dnů** od doručení rozhodnutí. V řízení o námitkách lékař znovu posoudí Váš zdravotní stav a invaliditu.

Co když nesouhlasím ani s rozhodnutím o námitkách?

Když nesouhlasíte s rozhodnutím o námitkách, můžete **do dvou měsíců** od doručení rozhodnutí **podat správní žalobu ke krajskému soudu**, v jehož obvodu máte bydliště. Když to uděláte, posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí znovu přezkoumá Váš zdravotní stav a vypracuje nový posudek o invaliditě. Více v letáku [Soudní ochrana proti správním orgánům](#).

Také můžete **napsat ombudsmanovi**. Ombudsman ale nemůže posoudit Váš zdravotní stav, a i kdyby Vám dal za pravdu, nemůže (na rozdíl od soudu) sám zrušit rozhodnutí ČSSZ. Pokud zjistí chybu, doporučí ČSSZ, aby ji napravila, ale nemůže ji k tomu donutit. Více v letáku [Ombudsman](#).

Nestihl/a jsem včas podat námitky proti rozhodnutí o důchodu, co teď?

Pokud jste **nedostali důchod** (ČSSZ žádost zamítla), můžete **podat novou žádost o invalidní důchod, pokud máte nové doklady**, třeba o další době pojištění nebo o tom, že Vaše invalidita vznikla dříve (máte lékařskou zprávu). Žádost se podává na okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ), v Praze na Pražské správě sociálního zabezpečení (PSSZ), v Brně na Městské správě sociálního zabezpečení (MSSZ).

Pokud jste **dostali důchod, ale nesouhlasíte s jeho výší** (zdá se Vám nízký), můžete i po uplynutí lhůty pro námitky podat na ČSSZ **žádost o zvýšení invalidního důchodu**. Musíte vysvětlit, proč by měl být vyšší, a předložit doklady (například o tom, že ČSSZ nezapočítala určitou dobu pojištění). Pokud žádost o zvýšení podáte na OSSZ (v Praze na PSSZ, v Brně na MSSZ), předá ji ČSSZ.

ČSSZ mi nedala invalidní důchod, ale můj zdravotní stav se později zhoršil!

Podejte na OSSZ (v Praze na PSSZ, v Brně na MSSZ) **novou žádost o invalidní důchod** a přiložte lékařské zprávy. Pro přiznání důchodu ale potřebujete také určitou dobu pojištění.

Mohu požádat o zvýšení důchodu, když se můj zdravotní stav zhoršil?

Pokud máte invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně, můžete na OSSZ (v Praze na PSSZ, v Brně na MSSZ) **požádat o zvýšení důchodu z důvodu změny stupně invalidity**. Můžete to udělat hned, nemusíte čekat na další plánovanou kontrolní lékařskou prohlídku.

Může se snížit stupeň invalidity? Může invalidita zaniknout?

Stupeň invalidity se může snížit nebo invalidita může zaniknout, jenom když

- se podstatně **zlepší Váš zdravotní stav**,
- se Váš zdravotní stav **ustálí a přizpůsobíte se** svému zdravotnímu postižení,
- se zjistí, že lékaři **dříve Váš zdravotní stav považovali za vážnější, než skutečně byl**.

Jak se změní výše důchodu při změně stupně invalidity?

Když se změní stupeň invalidity, určí se **nová výše invalidního důchodu ode dne změny**. Základní výměra zůstává. Dosavadní **procentní výměra** důchodu **se vynásobí** určeným koeficientem.

	zvýšení			snížení		
původní stupeň invalidity	1	2	3	3	2	1
nový stupeň invalidity	2	3	3	1	2	1
koeficient	1,5	3	2	0,3333	0,5	0,6666

Co když nesouhlasím se snížením nebo odnětím invalidního důchodu?

Proti rozhodnutí o snížení nebo odnětí důchodu můžete **podat námitky do 30 dnů** od doručení rozhodnutí. Podrobnosti najdete na str. 3 letáku [Jak požádat o důchod?](#)

Pokud nepodáte námitky, ale později zjistíte, že by Váš důchod měl být vyšší nebo Vám ho ČSSZ nesprávně odepřela, můžete **požádat ČSSZ, aby Váš důchod znovu posoudila**. Více v letáku [Chci změnit \(zvýšit\) důchod](#).

Budu mít invalidní důchod napořád?

Ne. Jakmile dosáhnete 65 let, Váš invalidní důchod se **automaticky přemění na starobní důchod**. Bude **stejně vysoký** jako dosavadní invalidní důchod. Můžete ale ČSSZ **požádat o výpočet starobního důchodu**. Bude Vám pak vyplácet tu částku, která vyjde vyšší.

Je doba pobírání invalidního důchodu dobou důchodového pojištění?

Ne vždy. Důchodově **pojištění** jsou jen lidé, kteří pobírají důchod pro invaliditu třetího stupně.

Nejste automaticky důchodově pojištění, pokud máte invalidní **důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně**. Počítá se s tím, že si budete také sami vydělávat (a tak budete pojištění) nebo budete evidováni na úřadu práce (část této doby je dobou pojištění).

Pokud jste invalidní (ve kterémkoliv stupni), ale **nemáte důchod, nejste** důchodově pojištění.

Kde dostanu další informace o invalidním důchodu?

Ve věcech důchodového pojištění Vám odborně poradí a pomohou pracovníci okresní správy sociálního zabezpečení (v Praze Pražské správy sociálního zabezpečení, v Brně Městské správy sociálního zabezpečení).

Můžete se také podívat na web ČSSZ (www.cssz.cz) nebo zavolat do call centra ČSSZ: 800 050 248.